

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU KAUNO KULTŪROS CENTRO GIRSTUČIO PADALINIUI TEIKIANT PASLAUGAS TYRIMO

2024 m. lapkričio 20 d. Nr. (24)SN-182)SP-84

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) 2024 m. rugpjūčio 20 d. gautas pareiškėjos (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Pareiškėja) skundas dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu Kauno kultūros centro Girstučio padaliniui (toliau – KKC Girstutis) teikiant paslaugas (toliau – Skundas).

Pareiškėja Skunde rašo, kad ji 2024 m. rugpjūčio 14 d. apsilankė Domino teatro spektaklyje „Urvinis žmogus“, kuris vyko KKC Girstutis, Kovo 11-osios g. 26, Kaunas. Ji nurodė: „Aš naudojuosi vaikštyne, todėl man labai svarbu, kad aplinka būtų pritaikyta neįgaliesiems. Deja, šioje vietoje sąlygos patekti į žiūrovų salę buvo labai nesaugios. Laiptai bei nuolydis į žiūrovų salę buvo labai statūs, be jokių turėklų, o tai sukėlė rimtą pavojų mano saugumui“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta). Skundą pateikusi Pareiškėja pažymi, kad: „tokios aplinkybės rodo, kad šio pastato infrastruktūra nėra pritaikyta žmonėms su judėjimo negalia, kas, mano manymu, pažeidžia Lygių galimybių įstatymą ir žmonių su negalia teises“.

Vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lygių galimybių kontrolierė 2024 m. rugsėjo 13 d. raštu Nr. (24)SN-182)S-454 (toliau – Raštas) kreipėsi į KKC Girstutis bei paprašė motyvuotai paaiškinti ir atsakyti: ar galite patvirtinti Skunde nurodytas aplinkybes; ar KKC Girstutis salėje asmenims su judėjimo negalia sudarytos sąlygos savarankiškai ir saugiai lipti laiptais (prašyta nurodyti, koks yra vieno laipto aukštis bei ar yra turėklai); taip pat prašyta informuoti, ar yra nuvažiavimai / nuožulnos asmenims, kurie juda su asmens su negalia vežimėliu; ar visas KKC Girstutis pastatas yra pritaikytas asmenims su judėjimo negalia savarankiškai ir saugiai judėti; kokių priemonių imtasi (ketinama imtis), siekiant sudaryti sąlygas asmenims su judėjimo negalia patekti ir laisvai judėti

KKC Girstutis; ar pastatas, kuriame yra KKC Girstutis, ir patekimas į jį atitinka galiojančius statybos techninius reglamentus bei juose nurodytus reikalavimus žmonių su negalia reikmėms; ar KKC Girstutis buvo (yra gauti) asmenų kreipimaisi (skundai), susiję su prienamumu (jei taip – kokie šių kreipimųsi (skundų) nagrinėjimo rezultatai); ar KKC Girstutis žiūrovų salė atitinka statybų reglamentų, įtvirtinančių aplinkos pritaikymo standartus asmenims su negalia, reikalavimus.

Taip pat prašyta pateikti ir kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t è:

2024 m. rugsėjo 26 d. Tarnyboje gautas KKC Girstutis direktorės atsakymas į Raštą (toliau – KKC Girstutis atsakymas), kuriame pateikti atsakymai ir paaiškinimai.

KKC Girstutis atsakyme nurodė:

„Atsakymas į 1 klausimą - 2024-08-14 KKC Girstutyje vyko UAB „Comedy productions*“ organizuojamas „Domino“ teatro spektaklis „Urvinis žmogus“. Iš pareiškėjos (*duomenys neskelbtini*) skundo, adresuoto Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai, suprantame, jog pareiškėja dalyvavo šiame renginyje ir stebėjo šį spektaklį Didžiojoje (žiūrovų) salėje, kuri skirta profesionalaus ir mėgėjų kolektyvų pasirodymams, kitiems kultūros ir meno renginiams. 2024-08-14 KKC Girstučio padalinio darbuotojai, kurie visada būna patalpose prieš ir renginio metu, negavo ir nesulaukė nei iš vieno atvykusių žiūrovų, tame tarpe ir pareiškėjos, nusiskundimų dėl negalėjimo ar itin sudėtingo, nesaugaus patekimo į Didžiąją salę stebėti spektaklį.

Atsakymas į 2 klausimą - KKC Girstutis pastato dalyje, kurioje 1974 metais pastatyta ir įrengta Didžioji (žiūrovų) salė, yra įrengtos nuožulnos ir liftas, taip pat yra keltuvas patekimui ant scenos. Žiūrovai į salę gali patekti per du įėjimus. Vienas iš įėjimų turi nuožulną ir laiptus, kitas — tik laiptus. Laiptų pakopos plotis yra 45 cm, o aukštis -15 cm. Pagal pastato statybos projektą turėklai prie laiptų nebuvo įrengti. Tuo atveju, jei žiūrovams su negalia kyla sunkumų savarankiškai patekti į Didžiąją salę, jiems yra pasiūloma į salėje esančias vietas pasiekti su KKC Girstutis darbuotojų geranoriška pagalba. Ir prieš renginį ir iki renginio pabaigos KKC Girstutis darbuotojai visada būna pastate ir suteikia

informaciją bei geranorišką pagalbą ne tik asmenims su negalia, bet ir visiems kitiems lankytojams, atvykusiems stebėti renginio.

Nurodome, kad informacija apie pagalbą ir prieinamumą asmenims su negalia yra pateikiama prie įėjimo į KKC Girstučio pastatą ir Kauno Kultūros centro interneto svetainėje girstutis.lt/nuorodos/ Informacija asmenims su negalia. Šioje svetainėje nurodyta, jog Kauno kultūros centro Girstučio padalinys — iš dalies pritaikytas asmenims su negalia. Asmenys su negalia atvykę į KKC Girstutis esant poreikiui patekti į pastatą kviečiami kreiptis prie įėjimo į pastatą nurodytu telefonu. Daugiau informacijos apie KKC Girstutis prieinamumą galite rasti Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros svetainėje www.stasis.lt. KKC Girstutis personalas siekia teikti pagalbą ir užtikrinti malonią atmosferą, todėl drąsiai kreipkitės į bet kurį komandos narį ir paprašykite pagalbos apsilankymo metu.

Paaškiname, jog Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2023-12-29 buvo perduota labai išsami informacija apie KKC Girstučio infrastruktūros pritaikymą asmenims su negalia, kad kiekvienas negalią turintis asmuo svetainėje www.stasis.lt galėtų įvertinti savo galimybes pasinaudoti KKC Girstutis teikiamomis paslaugomis ir esant poreikiui, kreiptųsi į KKC Girstutis personalą dėl papildomos pagalbos suteikimo.

Atsakymas į 3 klausimą — Kauno kultūros centras patikėjimo teise valdo tik dalį pastato (4640,63 m²), kuriame judėjimo negalią turintys asmenys savarankiškai ir saugiai gali judėti iš dalies.

Atsakymas į 4 klausimą — Kauno kultūros centras, siekdamas sudaryti visiškai saugias sąlygas asmenims su judėjimo negalia patekti ir laisvai judėti KKC Girstutis patalpose, šiuo metu yra pateikęs paraišką 2021—2030 metų Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 08-001-04-01-01 „Aukštos meninės vertės, įvairaus ir įtraukaus kultūros turinio prieinamumo didinimas“ aprašo poveiklės Nr. 8.2 „Kultūros infrastruktūros objektų pritaikymas įvairių grupių poreikiams“.

Paraiškoje numatyta: Keltuvas, montuojamas iš pirmo aukšto į cokoliniame aukšte esančią rūbinę. Tai leis žmonėms su judėjimo negalia bei žmonėms, kuriems sunku judėti, patogiai patekti į rūbinę tame pačiame sraute su judėjimo problemų neturinčiais asmenimis. Įrengiamas motinos ir vaiko kambarys (erdvė pritaikyta šeimoms pagal poreikius), skirtas kūdikių žindymui, vystymui. Tai suteiks motinoms privatumo ir minimizuos tikimybę patirti orumo pažeidimą. Garsinis švyturys. Leis neregiam ir silpnaregiams lengviau surasti pastatą bei įėjimą į jį. Taktilinis stendas. Neregiam ir silpnaregiams skirtas stendas, padėsiantis orientuotis patalpose. Takų ir laiptų žymėjimas juostomis,

pritaikytomis neregiems ir silpnaregiams. Mobili kasa, pritaikyta žmonėms su judėjimo negalia. Be to, 2024-05-06 su UAB „Projektų ekspertai“ buvo sudaryta sutartis CPO Nr. 295701, kurios pagrindu yra ruošiamas rekonstrukcijos projektas, kuris apims ir Didžiąją salę (žiūrovų), kurioje bus suprojektuoti šiuolaikiški, inovatyvūs sprendiniai, skirti asmenims su negalia. Planuojama projekto baigimo data 2025 I ketvirtis.

Atsakymas į 5 klausimą — nurodome, jog pastato, kuriame yra KKC Girstutis, pritaikymo lygis atitinka tuo metu galiojusius teisės aktų reikalavimus. Atlikti pastato pritaikymai iš dalies atitinka galiojančius statybos techninius reglamentus.

Atsakymas į 6 klausimą — informuojame, kad iki šio skundo gavimo dienos KKC Girstutis nebuvo gavęs jokių asmenų skundų, susijusių su prieinamumu ar kitais sunkumais dėl negalios, negalint gauti teikiamų paslaugų.

Atsakymas į 7 klausimą — nurodome, kad pastatas, kuriame yra Didžioji arba žiūrovų salė, yra pastatytas 1974 metais. Šis pastatas buvo pastatytas pagal tuo metu galiojusius teisės aktus. Nurodome, jog Didžioji salė niekada nebuvo remontuota, joje nebuvo atlikti ir rekonstrukcijos darbai. Žiūrovų salėje patekimui į sceną yra sumontuotas keltuvas asmenims su negalia. Vienas iš dviejų įėjimų į salę turi nuožulną, kuria gali judėti asmuo su judėjimo negalia padedamas lydinčio asmens ar/ir mūsų darbuotojo, todėl Didžiosios (žiūrovų) salės pritaikymai iš dalies atitinka šiuo metu galiojančius statybos techninius reglamentus. Taip pat paaiškiname, jog KKC Girstučio padalinys veiklą vykdo pastate, esančiame adresu Kovo 11-osios g. 26, Kaunas. Pastatas pastatytas prieš 50 metų, t. y. 1974 metais. 2009-2012 metais dalis pastato buvo rekonstruota, o 2016 metais daliai patalpų buvo atliktas paprastas remontas. Visas 13 683,72 kv. m. bendro ploto pastatas nuosavybės teise priklauso Kauno miesto savivaldybei. Kauno kultūros centrui 2022-09-27 Perdavimo-priėmimo aktu, turto patikėjimo teise buvo perduota tik dalis patalpų, t. y. 4 640,63 kv. m. dydžio patalpos, kuriose yra įrengtos Repeticijų (baletų) salė, Edukacijų salė ir Didžioji salė, skirta profesionalaus ir mėgėjų kolektyvų pasirodymams, kitiems kultūros ir meno renginiams. Kaip yra nurodyta aukščiau, Didžioji salė nuo 1974 metų nebuvo remontuota, joje nebuvo atlikti nei atnaujinimo, nei modernizavimo darbai, tačiau asmenys turintys judėjimo negalią, turi galimybes KKC Girstutyje stebėti profesionalų ir mėgėjų kolektyvų pasirodymus, kitus kultūros ir meno renginius, todėl manome, kad asmenys, turintys judėjimo negalią, tikrai nėra diskriminuojami.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo yra išaiškinta, jog tam, kad būtų konstatuotas Lygių galimybių įstatymo nuostatų pažeidimas, būtina nustatyti, jog skundą Tarnybai pateikęs asmuo iš tiesų buvo diskriminuojamas kitų asmenų atžvilgiu būtent dėl jo negalios, dėl ko jis išvis negalėjo pasinaudoti pareiškėjo teikiamomis paslaugomis (2020-06-10 sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2124-1062/2020), tačiau šiuo atveju KKC iš pareiškėjos skundo supranta, kad pareiškėja (*duomenys neskelbtini*) paslaugą gavo — spektaklį peržiūrėjo, tačiau pateikimas į žiūrovų salę jai atrodė nesaugus, kas, jos manymu, „parodo, jog pastato infrastruktūra nėra pritaikyta žmonėms su judėjimo negalia ir tai pažeidžia Lygių galimybių įstatymą ir žmonių su negalia teises“.

Kauno Kultūros centras taip pat atkreipia dėmesį ir į tai, kad „2018-04-19 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-313 buvo patvirtinta STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ nauja redakcija. Minėtas įsakymas buvo priimtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 11 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 6 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 26 d. nutarimo Nr. 280 „Dėl Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 įgyvendinimo“ 1.30 papunkčiu. Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad už aplinkos pritaikymo neįgaliųjų specialiesiems poreikiams statybos normatyvinių techninių dokumentų parengimą ir jų įgyvendinimo priežiūrą atsako Aplinkos ministerija, o Statybos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog „jeigu pastatuose ir inžineriniuose statiniuose statybos darbai vykdomi pagal statybos, rekonstravimo, pastato atnaujinimo (modernizavimo), kapitalinio remonto, supaprastintą statybos, supaprastintą rekonstravimo projektus, kapitalinio remonto aprašą, paprastojo remonto projektą ar paprastojo remonto aprašą statiniuose, kurių sąrašą tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, arba keičiama statinių paskirtis į šiame sąrašė nurodytą paskirtį, tokius pastatus ir inžinerinius statinius būtina pritaikyti specialiesiems neįgaliųjų poreikiams, vadovaujantis normatyvinių statybos techninių dokumentų reikalavimais.“

Iš aukščiau nurodyto įstatyminio reguliavimo matyti, kad besąlygiškas reikalavimas pritaikyti specialiesiems neįgaliųjų poreikiams turi būti vykdomas, kai šie pastatai yra statomi, rekonstruojami, remontuojami arba keičiama statinių paskirtis. Tokiais atvejais privalu vadovautis normatyvinių statybos techninių dokumentų reikalavimais (LVAT 2020-06-10 sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2124-1062/2020).

Kaip esame nurodę aukščiau, KKC Girstutis pastato dalis, kurioje yra Didžioji salė, iki pareiškęjos skundo gavimo dienos nebuvo nei statoma, nei rekonstruojama, nei remontuojama, taip pat nebuvo keičiama šios pastato dalies paskirtis, todėl šiuo atveju negali būti taikomas besąlygiškas reikalavimas pastatą pritaikyti neįgaliųjų poreikiams, nors Didžioji salė iš dalies ir yra pritaikyta asmenims su judėjimo negalia. Tuo atveju, kai asmuo, turintis judėjimo negalią, negali ar jam yra sunku savarankiškai patekti į Didžiąją salę stebėti renginius, jam yra pasiūloma geranoriška ir visapusiška KKC Girstutis darbuotojų pagalba sprendžiant šį klausimą. Nurodytos aplinkybės patvirtina, jog KKC nepažeidė lygių galimybių principo, o savo veikloje deda visas pastangas, jog asmenys, turintys negalią, atvykę į KKC Girstutis, nesijaustų diskriminuojami ir visa apimtimi galėtų pasinaudoti KKC Girstutis teikiamomis paslaugomis.“

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar KKC Girstutis, teikdamas atitinkamas kultūros paslaugas, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų.

Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencijos¹ (toliau – Konvencija) 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, pripažįsta, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis

---

¹ 2024 m. rugsėjo 27 d. autentiškas vertimas (Vyriausybės kanceliarijos posėdžių skyrius), <https://socmin.lrv.lt/public/canonical/1724900267/3014/JT+asmen%C5%B3+su+negalia+teisi%C5%B3+konvencija.LT.2024.08.27.pdf>

įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, draudžia bet kokią diskriminaciją dėl negalios ir garantuoja asmenims su negalia vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis). Konvencijos 9 straipsnyje „Prieinamumas“ įtvirtinta pareiga valstybėms, šios Konvencijos šalims, siekti, kad asmenys su negalia galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, imtis atitinkamų priemonių, užtikrinant asmenims su negalia lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse. Šios priemonės, kurios apima prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą ir pašalinimą, *inter alia* taikomos keliams. Be to, pagal Konvencijos 30 straipsnį valstybės, šios Konvencijos šalys, privalo imtis visų atitinkamų priemonių, kad užtikrintų, kad asmenys su negalia turėtų galimybę patekti į kultūros renginių ar paslaugų vietas (1 dalies c punktas).

Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių komitetas 2014 m. gegužės 22 d. Konvencijos 9 straipsnio „Prieinamumas“ Bendrojoje pastaboje Nr. 2 (toliau – Pastaba) nurodė, jog prieinamumas yra asmenų su negalia gyvenimo savarankiškai ir visapusiško bei lygiateisio dalyvavimo visuomenės gyvenime prielaida. Be fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumo asmenys su negalia neturės lygių galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime (Pastabos 1 straipsnis). Svarbu, kad prieinamumo klausimas būtų sprendžiamas visais aspektais, apimant fizinę aplinką, transportą, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas. Subjektų, valdančių pastatus, transporto infrastruktūrą, transporto priemones, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas, juridinio asmens statusas ir viešasis ar privatus pobūdis nebeakcentuojami. Visuomenei tiekiamos prekės, produktai ir teikiamos paslaugos turi būti prieinamos visiems, neatsižvelgiant į tai, ar juos / jas valdo ir (arba) tiekia / teikia valstybės institucija, ar privati įmonė. Asmenys su negalia turėtų turėti vienodas galimybes naudotis visomis visuomenei tiekiamomis prekėmis, produktais ir teikiamomis paslaugomis taip, kad būtų užtikrintos veiksmingos bei vienodos galimybės ir gerbiamas jų orumas. Toks požiūris kyla iš draudimo diskriminuoti; prieinamumo galimybių neužtikrinimas turėtų būti laikomas diskriminacija, nesvarbu, ar kaltininkas yra viešasis, ar privatus subjektas. Prieinamumas turėtų būti užtikrintas visiems asmenims su negalia, nepaisant negalios pobūdžio, neišskiriant jų jokiais pagrindais – rasės, odos spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinių ar kitų įsitikinimų, nacionalinės ar socialinės kilmės,

turto, gimimo ar kitokios padėties, teisinės ar socialinės padėties, ar amžiaus. Sprendžiant prieinamumo klausimą reikėtų ypač atsižvelgti į neįgalųjų lyties ir amžiaus aspektus (Pastabos 13 straipsnis).

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (be kitų, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d., 2019 m. sausio 11 d., 2023 m. spalio 4 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalį, diskriminacija – tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalį, netiesioginė diskriminacija – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės,

kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Sąlygų nesudarymas negalią turintiems asmenims gauti paslaugas galėtų būti laikomas netiesiogine diskriminacija negalios pagrindu.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio (aptariamam atveju – dėl negalios) priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Jau anksčiau minėtoje Konvencijoje įtvirtintas reikalavimas užtikrinti fizinės aplinkos prieinamumą asmenims su negalia įtvirtintas ir Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme, kurio 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmuo su negalia turi teisę į prieinamą aplinką visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Pagal šio įstatymo 9 straipsnį asmuo su negalia turi teisę į, be kita ko, kultūrinę veiklą, atitinkančią jo amžių ir individualųjį pagalbos poreikį, o valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją turi sudaryti sąlygas ir užtikrinti lygias galimybes asmeniui su negalia dalyvauti kultūrinėje veikloje.

Konkretūs reikalavimai dėl pastatų pritaikymo žmonių su judėjimo negalia poreikiams įtvirtinti statybų norminiuose dokumentuose.

Pagal nuo 2020 m. sausio 1 d. galiojančio Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. lapkričio 4 d. įsakymu Nr. D1-653 patvirtinto statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ (nauja redakcija nuo 2023 m. birželio 9 d.) (toliau – Reglamentas) 1 priedo 2.2 punkto nuostatas – administracinės paskirties pastatai ir pagal 2.3 punkto nuostatas – paslaugų paskirties pastatai priskirtini statiniams, kurie turi būti pritaikomi specialiesiems neįgaliųjų poreikiams.

Reglamento nuostatose pateikiamos nuorodos į tarptautinį standartą ISO 21542:2011 „Pastatų statyba. Užstatytos aplinkos prieinamumas ir naudojimas“ (toliau – ISO standartas) ir nurodoma, jog, pritaikant aplinką asmenų su negalia poreikiams, įrengiant rampas, nuožulnas, įėjimus į paslaugų paskirties pastatus, liftus, privaloma laikytis šio ISO standarto. ISO standarto 12 skyriuje „Vertikalusis judėjimas“ 12 punkte nurodoma, jog vertikaliojo judėjimo sistema pastatų viduje turi būti suprojektuota, sukonstruota ir valdoma taip, kad asmenys galėtų ją lengvai suprasti ir naudoti.

Vertikalojo judėjimo sistema apima laiptų, liftų ir rampų, taip pat – eskalatorių, slenkančių takų ir keliamųjų platformų įrengimą.

Reglamento 29 punkte numatyta, kad laiptai įrengiami vadovaujantis ISO standarto 13 skyriuje [5.10] nustatytais reikalavimais, o 30 punkte numatyta, kad turėklai takuose su pakopomis, nuolaidžiuose takuose, nuožulnose ir laiptuose įrengiami vadovaujantis ISO standarto 14 skyriuje [5.10] nustatytais reikalavimais.

Tyrimas dėl asmenų su negalia prieinamumo KKC Girstutis pradėtas gavus Pareiškėjos Skundą dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu, KKC Girstutis teikiant teatro paslaugas Didžiojoje salėje. Pareiškėja, kuri turi judėjimo negalią, vaikšto su vaikštyne, Tarnybai skundėsi dėl to, kad 2024 m. rugpjūčio 14 d. apsilankius spektaklyje, kuris vyko KKC Girstutis Didžiojoje salėje, dėl esančių stačių ir be turėklų laiptų, vedančių į minėtą salę, ji pasijuto nesaugiai, prieinamumo sąlygos pasirodė keliančios pavojų saugumui.

KKC Girstutis, atsakydamas į pateiktus klausimus, Tarnybai nurodė, kad spektaklio metu, kuomet lankėsi Pareiškėja, KKC Girstučio padalinio darbuotojai negavo nei iš vieno atvykusių žiūrovų, taip pat ir Pareiškėjos nusiskundimų dėl sudėtingo, nesaugaus patekimo į Didžiąją salę stebėti spektaklį.

Tyrimo metu nustatyta, kad KKC Girstutis pastato dalyje, kurioje 1974 metais pastatyta ir įrengta Didžioji (žiūrovų) salė, yra įrengtos nuožulnos ir liftas, taip pat yra keltuvas patekti ant scenos. Žiūrovai į salę gali patekti per du įėjimus. Vienas iš įėjimų turi nuožulną ir laiptus, kitas — tik laiptus. Laiptų pakopos plotis yra 45 cm, o aukštis 15 cm. Pagal pastato statybos projektą turėklai prie laiptų nebuvo įrengti. KKC Girstutis pastato dalis, kurioje yra Didžioji salė, iki pareiškėjos skundo gavimo dienos nebuvo rekonstruojama nei remontuojama. Didžioji salė iš dalies ir yra pritaikyta asmenims su judėjimo negalia.

KKC Girstutis atsakyme pažymėjo, kad tuo atveju, kai asmuo, turintis judėjimo negalią, negali ar jam yra sunku savarankiškai patekti į Didžiąją salę stebėti renginius, asmeniui yra pasiūloma į salėje esančias vietas pasiekti su KKC Girstutis darbuotojų pagalba. Informacija apie pagalbą ir prieinamumą asmenims su negalia yra pateikiama prie įėjimo į KKC Girstučio pastatą ir interneto svetainėje www.girstutis.lt.

Lietuvos Respublikos statybų įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog jeigu pastatuose ir inžineriniuose statiniuose statybos darbai vykdomi pagal statybos, rekonstravimo,

pastato atnaujinimo (modernizavimo), kapitalinio remonto, supaprastintą statybos, supaprastintą rekonstravimo projektus, kapitalinio remonto aprašą, paprastojo remonto projektą ar paprastojo remonto aprašą statiniuose, kurių sąrašą tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, arba keičiama statinių paskirtis į šiame sąraše nurodytą paskirtį, tokius pastatus ir inžinerinius statinius būtina pritaikyti asmenų su negalia individualiesiems pagalbos poreikiams, vadovaujantis normatyvinių statybos techninių dokumentų reikalavimais, o viešuosiuose pastatuose, kurių sąrašą tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytus reikalavimus būtina įrengti patalpą kūdikiams žindyti ir pervystyti.

Kaip nustatyta iš KKC Girstutis paaiškinimų, KKC Girstutis pastato dalis, kurioje yra Didžioji salė, iki pareiškėjos skundo gavimo dienos nebuvo nei statoma, nei rekonstruojama, nei remontuojama, taip pat nebuvo keičiama šios pastato dalies paskirtis, todėl nagrinėjamu atveju visi aukščiau išvardinti Reglamente nurodyti pritaikymai dėl žiūrovų salės prieinamumo asmenims su judėjimo negalia (pvz., laiptų turėklų įrengimo) nebuvo atlikti, vis dėlto, Didžioji salė iš dalies pritaikyta asmenų su judėjimo negalia poreikiams.

Papildomai KKC Girstutis nurodė, kad stengiasi gerinti KKC Girstučio prieinamumą: Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2023 m. gruodžio 29 d. perdavė informaciją apie KKC Girstučio infrastruktūros pritaikymą asmenims su negalia (kad kiekvienas negalią turintis asmuo svetainėje www.stasis.lt galėtų įvertinti savo galimybes pasinaudoti KKC Girstutis teikiamomis paslaugomis ir esant poreikiui, kreiptųsi į KKC Girstutis personalą dėl papildomos pagalbos suteikimo). Taip pat KKC Girstutis pažymėjo, kad Kauno kultūros centras, siekdamas sudaryti visiškai saugias sąlygas asmenims su judėjimo negalia patekti ir laisvai judėti KKC Girstutis patalpose, šiuo metu yra pateikęs paraišką 2021–2030 metų Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 08-001-04-01-01 „Aukštos meninės vertės, įvairaus ir įtraukaus kultūros turinio prieinamumo didinimas“ aprašo poveiklės Nr. 8.2 „Kultūros infrastruktūros objektų pritaikymas įvairių grupių poreikiams“. Pagal KKC pateiktą informaciją, minėtoje paraiškoje numatyta įrengti keltuvą ir kitas priemones, gerinančias prieinamumą įvairioms negalioms. Taip pat 2024 m. gegužės 6 d. sudaryta sutartis, kurios pagrindu yra ruošiamas rekonstrukcijos projektas, kuris apims ir Didžiąją salę (žiūrovų), kurioje bus suprojektuoti šiuolaikiški, inovatyvūs sprendiniai, skirti asmenims su negalia. Planuojama projekto baigimo data – 2025 metų I ketvirtis.

Remiantis tyrimo metu gaunamais duomenimis, konstatuotina, kad Didžioji salė bei patekimas į ją yra iš dalies pritaikyti asmenims su judėjimo negalia, patekti į KKC Girstutis Didžiąją salę yra įrengti du įėjimai, vienas iš įėjimų turi nuožulną ir laiptus, kitas — tik laiptus, laiptai yra be turėklų. Kadangi tai yra pakankamai senai (prieš 50 metų statytas pastatas), jam teisės aktais keliami kitokie reikalavimai, nei naujai statomiems. Jeigu asmenims su negalia yra sunku savarankiškai patekti į Didžiąją salę stebėti renginius, siūloma darbuotojų pagalba. Pažymėtina ir tai, kad KKC Girstutis prieinamumo gerinimo veiksmus inicijavo iki Skundo Tarnyboje gavimo, taigi nuolat stengiasi, pagal galimybes, gerinti patalpų prieinamumą. Pareiškėja, nors ir jautėsi nesaugiai, stebėti spektaklio į Didžiąją salę pateko, pagalbos nesikreipė.

Remiantis nustatytais aplinkybėmis, nėra pagrindo teigti, kad KKC Girstutis, teikiant paslaugas asmenims su negalia, netinkamai vykdė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintą pareigą teikiant paslaugas visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, nepaisant *inter alia* negalios.

Kartu pažymėtina, jog pagal Lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 2 dalį lygių galimybių kontrolierius, be kita ko, teikia išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, taip pat pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl lygių teisių įgyvendinimo politikos prioritetų. Įvertinus šio tyrimo metu gautą medžiagą KKC Girstutis rekomenduojama tęsti inicijuotus veiksmus, gerinant asmenų su negalia prieinamumą ir pastatą bei žiūrovų sales pritaikyti asmenims su negalia pagal galiojančius statybų norminius dokumentus, kad asmenys su negalia gaunant paslaugas ir lankantis pastate jaustųsi saugiai dėl fizinio aplinkos pritaikymo.

Papildomai atkreiptinas KKC dėmesys į planuojamus atlikti darbus: „įrengiamas motinos ir vaiko kambarys (erdvė pritaikyta šeimoms pagal poreikius), skirtas kūdikių žindymui, vystymui“. Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 2 dalimis, KKC Girstutis rekomenduotina įrengiant patalpas, pritaikytas šeimos poreikiams, informacijoje apie paslaugas rinktis neutralų pavadinimą (pavyzdžiui, vaiko priežiūros kambarys), jame neakcentuojant vienos lyties vartotojų, šiuo atveju, moterų (motinų). Remiantis suformuota Tarnybos praktika², tas atvejais, kai patalpų pavadinimuose, kuriuose atsispindi tik vienos lyties asmenys, pvz., „Mamos ir vaiko kambarys“,

² <https://lygybe.lt/wp-content/uploads/2023/08/Sprendimas-del-galimos-diskriminacijos-lyties-pagrindu-skelbiant-informacija-apie-teikiamas-paslaugas-ligonineje-tyrimo-.pdf>;

„Motinos ir vaiko kambarys“, t. y. teikiamoje informacijoje apie vartotojams skirtas paslaugas išskiriamos tik moterys (motinos), minėta informacija suponuoja, jog naudojantis vaiko priežiūros kambariu teikiama pirmenybė konkrečios lyties asmenims – moterims. Šiuo atveju pirmenybės teikimas informacijoje apie paslaugas vienos lyties asmenims neturi jokio teisėto tikslo ar pagrindo, todėl neturėtų būti naudojamas (Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 str. 3 p., 10 str. 8 p.).

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 16 straipsniu bei 29 straipsnio 2 dalies 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti skundą nepagrįstu, nenustačius Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų pažeidimo.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją, Kauno kultūros centro Girstučio padalinį.
3. Įpareigoti Kauno kultūros centro Girstučio padalinį išnagrinėti šį sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymą informuoti Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Seimo kontrolierė,
pavaduojanti lygių galimybių kontrolierę

Jolita Miliuvienė